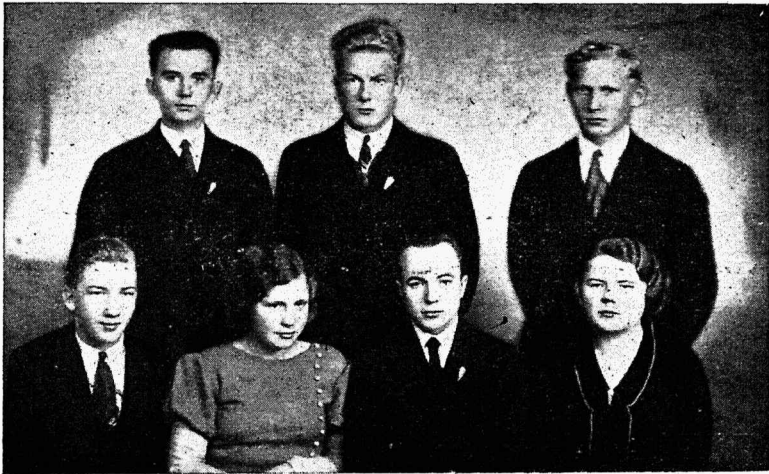

I L O L I

**Tartu Kommertsgümnaasiumi ja
Kaubandusk. Õpilaskonna ajakiri**

Sisu: Õpilaspere eneseavaldusist ja tööaladest 16. aastapäeva puhul — A. Karin / Sügis — L. Kostabi / Laul — L. Kostabi / Noorus ja karskus — M. Park / Vana seinakell — E. Viira / Koolinoorsoo kehalisest kasvatuses — K. Lipping / Matkamuljeid — S. N. ja E. A. / Noorte osa ühiskonnas — L. Rips ja E. Entson / Johan Rajla † / Mälestus Kreutzwaldist on kustumatu — K. Mihkla / Kirjandust / Kroonika / Malenurk.

Maiustuste parem ostukoht on ikka olnud shokol. ja kompvekiladu

Jda Mälson

Tartu, Rüütli t. 1.

Müügil värsked shokol., shokol-kompv., biskviite, suhkrukompv. alates 70 s. kg., shokol-kompv. alat. 130 s. kg., shokol. alat. 113 s. kg. ja paremad sordid suuremaist tööstusist, nagu: Kave, Brandmann, Progress ja Ginovker. Shokol. müük alandatud hinnaga. Saadaval kodu valmistatud delikatess-pekiga tehtud soojad tanguvorstid, kähkid, sült ja muud. Valmistamiseks tarvitan esimest sorti liha; palun proovide järele tulla.

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpilased

ostavad kõik koolitarbed

oma kooli

Õpilaskooperatiivist

Saadaval:

vihikuid, sulgi, pliiatseid, sulepäid, kladesid,
== kummisid, skontopaberit jne. jne. ==

Alandatud hinnad.

Õpilaskooperatiiv on avatud igal vahetunnil.

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBANDUSKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI

IV aastakäik

November 1932

Nr. 2

Õpilaspere eneseavaldusist ja tööaladest 16. aastapäeva puhul.

Käesoleva õppeaasta 12. novembril pühitseb Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli Õpilaskond oma kuusteistkümnendat aastapäeva, oma isetegevuse ja enesearendamise tähispäeva. Kuusteist pikka aastat on

Õpilaskond võidelnud õilsate aadete eest, rünnates noorte kõrgete eesmärkide, ideaalide poole. Nende aegade kestel on olnud Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli noored täis elujõudu, täis keevaveresust ja ideeküllaseid mõtteid; otsides ning leides on nad tõtanud uute paleuste suunas.

See oli tuline tungal, mis põles meie isetegevuse teerajajate südameis ärevatel aegadel. See oli leek, mis lõi lausa lõkkele nende hingest, kes võitlesid meie õpilaspere isetegevuse nimel selle algpäeval pöranda all, ümbritsetud võõrast survest ja võimust. Ja nende südameis põles tuli, mis ei annud rahu, mis kiskus võitlusele kõrgete aadete eest, uute, ilusate tuleviku tähistest nimel.

Ja see tuluke, mis on meile aastast aastalt edasi antud, mis on meie südameisse paigutatud, ei kustu kunagi Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpilaste hingest.

Nendel aegadel on Õpilaskonna isetegevus mitmed tõusu- ja mõnajaajärgud üle elanud ja alles viimaseil aastail stabiilsema ilme omandanud. Noored on eemale jäänud eluvõõrast

pessimismist ja noorusliku teotsemistahtega on asunud õppetöö kõrval isetegevuse juurde. Osatakse küllaldaselt elulisi küsimusi tõsiselt võtta, sest teadumused varajasemaist aastast on õpetanud, ja rühitakse — igauks oma aadete eest, oma ideaalide suunas kõik ühise eesmärgi poole.

* * *

Õpilaspere 16. aastapäeva puhul esitan lühikese ülevaate käesoleva õppeaasta Õpilaskonna senisest isetegevusest. Õpilaskonna isetegevus, millel nii suur kasvatuslik tähtsus on noorte enesearendamises ja ettevalmistamises tulevasele elule, osutab käesoleva õppeaasta alul võrreldes möödunud õppeaastaga tõusu. Nii nagu õppetöö kellelgi lubab, on õpilased suuremalt osalt kõik isetegevuse alal tegevad, ning täie andumuse ja innuga ollakse töö juures.

Meie õpilaskond koosneb kahe kooli õpilastest ja isetegevus toimub huvide kohaselt ringides. Õpilaskonnas teotsevad praegu järgmised ringid: Karskusring, Spordiring, Humanitaarring, Rahvuskultuuriline ring, Muusikaring, Malering, Kunsti- ja Reklaamiring. Asja on organiseerumisel maailmavaateline ja Käitumisring, milline asutatakse noorte maailmavaadete selgitamiseks ja õpilaspere üldise kõlbla taseme tõstmiseks. Igal ringil on oma juha-

tus, kes peab täiel määral oma tegevuse eest vastutama ja oma ringi hääks kõike korda saatma. Peale selle on igal ringil hooldaja-õpetaja, kes ringi töö üldist käiku valvab ja juhendeid annab. Ringide tegevust valvab ja kontrollib veel Õpilaskonna juhatus. Ringides töö sünnib kindla töökava järele, millise Õpilaskonna Juhatus läbi vaatab ja esindus kinnitab. Vastu tulles õpilaste suurele

et tegevamaid ringe on Karskus-, Humanitaar- ja Muusikaringid.

Karskusring on korraldanud seni juba terve rea referaatõhtuid, huviohtu ja valmistab praegu ette oma liikmeid karskuseksamitele karskusõpiringi kaudu. Ka Humanitaarring töötab sel semestril hästi. Tööjaotuse tõttu, milline on hästi läbiviidud mainitud ringis, on suutnud ta sageli ühteist huvitavat pakkuda õpilasperele.

Õpilaskonna juhatus.

Istuvad vasakult paremale ksv! ksv! Vold. Toomik III-b (laekuriabi), Sinaida Ümarik II k. kl. (kirjat. abi), August Karin V-a (Õpilask. vanem), Meeta Sassi V-b (laekur). Seisavad ksv! ksv! Richard Kana V-a (Õpilask. vanema abi), Aleksander Kankar V-a (varahoidja), Fedja Kuhlbach IV-a (kirjatoimetaja).

tööhuvile on mõned ringid omakorda jagunenud veel väiksematesse rühmitusisse — seksioonidesse. Nii näiteks on Humanitaarring jagunenud veel kolme seksiooni: kirjandus-, usulis-eetilis- ja matemaatika-loodusteadus-seksiooniks. Mainitud seksioonidel on oma juhatajad ja nad töötavad igaüks oma töökava alusel.

Üldiselt võime märgata õpilastes elavat huvi ringide töö vastu. Koosolekuil ja harjutusil käiakse korralikult, referaatidest ja vaidlustest võetakse asjalikult osa. See osutab, et õpilastes on tahet ja kohusetunnet oma ühisettevõtete vastu.

Vaadeldes ringide tööedukust praegusel silmapilgul, võin mainida,

Samuti võiks öelda ka Muusikaringi kohta. Toetudes põhimõttele, et muusika ja laul peletab eemale kõik mured ja kurvad mõtted ning teeb südame kergeks ja meele lahkeks, lõbusaks, on ring organiseerinud oma laulukoori ja arendab tema tegevust. Ei möödu ühtki huviohtu ega peoõhtut, mil Muusikaringi väsimatu koor ei esine oma huviküllaste paladega. Sageli õppetöö juures vahetundidelgi kõlab noorte lõbus laul, sest minnakse ilutsedes, rõõmsalt vastu õppetööle.

Ka teiste ringide tegevusega võib enamvähem rahule jääda. Spordiring, mille tegevus eriti hoogne oli sügisel, mil olid avarad teotsemis-

võimalused, mil võidi suuremaid hulki kaasa tõmmata, on piirdunud nüüd siseharjutustega ja ring valmistab ette meeskondi võistlusteks. Rahvuskultuurilise ringi tööväli on veel ees, nii et hoogsamat tegevust võib loota alles hiljem. Märkatavat edukust võib tähele panna ka Kunsti- ja reklaamiringi juures, võrreldes möödunud aastaga. Mainitud ring on esinenud raferaatõhtuga kunsti üle ja asutanud ringi juurde õpilastest koosneva reklaam-plakatite valmistajate rühma. Endisel tasemel seisab Male-ring, korraldades õpilaste mälemängu kursusi ja võimaldades harjutustunde mälemängu täieliseks tundmaõppimiseks.

Peale ülalmainitud ringide töötavad Õpilaskonnas veel õpilaste kooperatiiv ja laenu-hoiu kassa, millised õpilasperes elavat kasutamist leiavad.

Üldiselt võib senise tegevusega rahul olla, kuna on praegu veel esimene periood Õpilaskonna isetegevuses ning suurim tegevus seisab alles veel ees.

*

Edaspidiseks tööks soovin Teile väsimatuile ringide ja Õpilaskonna ühissettevõtete juhtidele hääd õnne ja edu!

Taotlegem alati meie Õpilaskonnas ühistunnet ja olgu Teile armsad meie algatused, meie ühissettevõtted!

Läheme meiega võitlusele, armsad kaasvõitlejad, kõrgete aadete eest, ilusate tuleviku tähistele nimel!

Elagu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli Õpilaskonna isetegevus!

August Karin,
Õpilaskonna vanem.

Sügis.

*Ilm mähkund halli sügisuttu,
Maa märg kui vihmast ligund soo.
Tuul joostes, üludes a'ab juttu
Ja paiskab järvel üles lainevoov.*

*Lind kurvalt keerleb üle nurme —
Ning päik'se järgi karjub iga hing.
Taas möödund palju päevi, hetki, hurmi.
Ju katkemas on kannatuseling.*

*Mets vaikib, kohiseb nii kurvalt,
Ja kaugelt nagu kostaks kaeblik rutt.
Nurm seisab nurme kõrval nukralt
Ja hiirtel maa sees kõrgendatud rutt.*

*Õo tulles külas paistvad tuled,
Nad tuhmilt näivad paksus udus.
Miks tuul ei maga, vaid ikka ulub,
Mispärast kunagi ei lakka sadu?*

*»Miks sügis on nii sünge, tusas,
Nüüd, emake, sa mulle üttele?«
Siis korstnast kuulsin juttu tasa:
»Sa, lapsuke, veel sellest ära mõtle!«*

L. Kostabi.

Laul.

Miks mina vaene valulapsi kurdan kambri külmas
või miks piinapiigake nutan pimedas peiduurkas?

Et tuksuks rütmis üks soe süda
troostiks mu hingele haigele,
kui karmidel kätel mind süleleb
valude ema,
ning üksindus riivitab vangla
nii külma, haudniiske.
Oh, kus päiksene Kungla
mu hingele mannetule!

Oh vilguks kaks selget särasilma
ja pilluksid külma mu toas,
kui aknale leinaloor tume
on tõmmat,
ning vainule värvitule
on laotet valendav kangas,
ja puiele lehitule
pits peenemat härmast!

O, tule, lasku kas küll vaid lennul
 hetkeks mu kambrisse külma!
 Sinu koht tühi ammugi,
 ootab Sind!
 Too päikest ja värvikulda
 ning noorust uuesti! See
 oleks mull' õnneks, — ka
 valuks. Tule ometi!

Ent raagudes ragiseb sügisilm
 hall. Korstnas lauldakse leina;
 kutsuvalt lehvitab räästas
 õletuust — — —
 Värin läbib lihast-luust,
 valu läbi hinge käib.
 Avasilmi näen viirastust.
 Tule ometi! Tule!

L. Kostabi.

Noorus ja karskus.

Nooruse südametukse on alati kiire ja rahutu, ta elurütm ja teotsemistempongi on selline. Omades palju energiat, optimismi ja mõtte-rohkust noored tahavad rünnata ja võidelda, püüda ikka kõrgemale. Raskused noori ei kohuta. Nad tahavad purustada ka kõige tugevamad tõkked, läbida ka kõige paksemaid ja pimedamaid metsi, tungida üle kuristikkude ja mägede valguse poole. Noortel on päevi palju ees, tunde tuhandeid tulevikus. Väljavaated on seetõttu avarad, koguni rannatud. Uhkusega võivad noored hüüda: tulevik on meie!

Kõrged aated on noortes alati kandjaid ja teostajaid leidnud. Ideede- ja elukülmune noorus on inimkonda alati õilistanud ja aja-looratust kiiremale käigule veeretanud. Noorte algatusel on leitud üles paljud uued vaimlised aarded ja võetud ette mõningadki ümberhindamised vaimliste väärtuste alal, mis isegi ajalookäigule võinud anda teise suuna. Noored on, kes uusi tuuli juhivad sepa-ääsi, et tõuseks leek ja sulaks raud, nemad haaravad tulimeelselt tööriistad, et edasi ehitada poolleiolevat templit — templit kõigele ilusale ja hääle. Noorte hinges on tuline soov parandada inimesi ja ühiskonda, muuta elu paremaks ja õilsamaks. Noored võtavad eeskuju suurilt inimsoo heategijailt, surematuult vaimu- ja sõnasangareilt, kelle teod ja sõnad on kultuuri

edasi viinud, kelle teod on unustamatud ja kelle nimed on kuldtahtedega kirjutatud ajaloo lehekülgedele. Noored tahavad ka ise teha midagi, mis jääks püsima jäädavalt ja mis oleks kasuks inimkonnale.

Nii paljudegi teotahteliste noorte suust võib kuulda kahetsusi, et nüüdisaeg ei paku võimalusi toiminguks, mil inimene, unustades oma väiklased püüded, saaks töötada kogu rahva, kogu inimkonna hääks. Üks säärane võimalus, kus noored võivad sangaritoid teha inimkonna kasuks, on võitlus inimsoo kurjema vaenlase — alkoholi vastu. Kui ülevad väljavaated avanevad igale noorele, kes on ühinenud karsklaste taevasinise lipu ümber võitlema alkoholi hirmuvalitsuse vastu. Igauks, kes seurab seda lippu, kes võitleb alkoholi vastu, teeb tööd, mille kohta sobivad lauliku sõnad:

„Silmapilgu töö aastatuhandeiks
 Mõjutab isamaad ja maailma!“

Võitlus alkoholi vastu on väga raske ja nõuab kangelaslikkust. Võitlus inimsoo suurima vaenlasega tähendab võitlust „tuhapäise maoga“. Kui me ühe päägi suudame sel elukal ära hävitada, siis kasvab kaks asemele, ehk teiste sõnadega öeldes, kui me muudame ühe inimese karskeks, siis samal ajal võib kaks karsket isikut uuesti alkoholi võimusesse langeda.

Vanad võitlejad alkoholismivas-tasel võitlusrindel on juba väsinud.

Loota neilt uusi tagajärjekamaid rünnakuid vaenlasele oleks mõtte- tu. Ainult eluküllane ja teotahteline noorus võib tugata troonilt alkoholi monarhi ja luua uue karske ühiskonna. Kuna vanempölv on huvitatud ainult olevikust, ainult oma enese elust — „pärast mind tulgu või veeuputus“ — siis noorte pilgud on suunatud tulevikku, nemad tahavad luua õilsamat

kui ka halbadele väga vastuvõtlikud, siis võivad nad kergesti alkoholisõbralikus seltskonnas, kus puudub karske eeskuju, ebakarskeks muutuda. Noorsoo karskusühingud tulevad aga siin noortele abiks: pakuvad neile moraalselt tuge, eeskuju ja karsket seltskonda. Noorsoo karskusorganisatsioonide ideelises õhkkonnas leitakse kohaseid sõpru, karsket ajaviidet ja

Õpilaskonna esindus.

homset. Noorte päralt on tulevik. Noortest oleneb, missuguseks kujuneb tulevane inimpölv, kas kõlb- lam praegusest või veelgi lodeva- mate eluviisidega. Et tulevik muu- tuks karskeks, selleks noored pea- vad üles kasvama alkoholismivas- tases vaimus ja jääma eluajaks täiskarskeks. Noorsoo karskusor- ganisatsioonide pääülesanne ongi karskuskasvatustöö oma liikmeskon- nas, noorte karskusveende kujun- damine ja noorte hoidmine jooma- töve eest. Kuna noored on kõi- gile välistele mõjudele, nii häadele

edendatakse karskeid seltskondlik- ke kombeid.

Kuna vanempölv raske on vöö- rutada vanadest, alkoholiga seotud seltskondlikest kommetest, siis noorkasklased peavad hoolit- sema, et noored mitte vanadele jä- rele ei ahviks. Noorkarsklased kuulutavad kadu ebakarsketele seltskondlikkudele kommetele, mis otseselt ja kaudselt edendavad joo- mist ja suitsetamist. Esmajoones noorsugu peab hülgama seltskon- nas sügavale juurdunud tervisevii- na joomiskommet. Kui oleme tead-

likud selles, kuivõrd laastavalt mõjub alkohol tervisele, kuidas ta meid vaeseks teeb, kuupalju pahesid ja kuritöid riigis kandub tema arvele, kuupalju rövedusi sünnib tema tõttu, kuidas tal omadus on inimest teha tooma taoliseks, ja kui me teda tarvitame tervisejoomiseks, kus on siis lõpuks meie südametunnistus, kus meie mõistus? Alkohol on mürkaine, teda ei kõlba suu juurde tõsta, kaugeltki mitte juua. Alkoholi terviseks joomine on päris inetu pilge isikule, kelle nimel see sünnib. Iga alkoholi tilgaga, mis endale suhu kallame, teeme enese osanikuks kõigis pahedes ja kuritöis, mis tema tõttu aset leiavad. Ka kõige väiksem tilk alkoholi võib avada tee joomisele. Ja kui meie ise olemegi niivõrd tugevad, et suudame kiusatusele vastu panna, siis peame me igast väiksemast „eluvee“ tilgast loobuma teiste pärast. Teised, kes on nõrgema iseloomuga, võivad meie eeskujul ka „elujooki“ maitsta, kuid nad ei suuda kiusatusele vastu panna ja langevad alkoholi orjusesse. Peame alkoholisõbralikus seltskonnas karsket eeskujul andma ja loobuma kategooriliselt terviseviina joomisest. Kadu niisugusele inetule kombele!

Noorus, võttes seisukohta karskusküsimuses, peab omaks võtma kategoorilise karskusnõude. Meil ei tohi karskusküsimuses olla mingisugust kesktee, sest „kuldne kesktee on see, et pole olemas mingit kuldset kesktee.“ (B. Shaw). Otsust tehes, millise seisukoha me võtame alkoholi tarvitamise suhtes, peame ikka silmas pidama tema iseloomu. Tarvitades alkoholi suureneb meil nõue tema järele, kasvab ka harjumus ja väheneb meie tahtejõud talle vastu seista. Võime juua esiteks ainsa pitsi terviseks, sellega rikume oma tervet maitset; võtame vahel seltsimehelikkuse mõttes, kasvab meis kalduvus alkoholi maitsemiseks; võ-

tame vahel hää tuju saamiseks, tekitab harjumus ja me oleme temaga sõbralikus vahekorras. Noored ei tohi teha alkoholiküsimuses mingisuguseid kompromisse. „Kui me ei tee mingeid järeldamisi, siis võime küll kannatada kahju, kuid ei millalgi minna põhja. Kompromiss, see leige kesktee, rikub meid, see on inimkonna salaurkains pesitsev haigus, hingede eksitav hämarus, ei päev ega öö.“ (Waldemar Bonsels).

Ent pääle kategoorilise seisukoha karskusküsimuses, noorus peab võtma seisukoha ka teistes eluprobleemides, mis on lähedalt karskusega seotud. Noored peavad oma isiklikus elus läbi viima täielise elureformi, end kasvatama ja sisemiselt arendama tuleviku ühiskonna liikmeks ja võitlema nende tegurite ja jõudude vastu, mis inimkonna arengut takistavad või teda praeguses ummikus kinni hoiavad. Teame, et suudame üksnes siis alkoholi vastu tagajärjekamalt võidelda, kui seame oma võitlusrelvad ka teiste pahede väljatõrjumiseks korda. „Karskusvõitlus ei tähenda meie silmis ainult viinaviletsakese vihkamist, vaid see on võitlus tooruse ja inetuse, mustuse ja pimeduse vastu, see on võitlus inimeste õnne pärast,“ ütleb tuntud karskustegelane Leeni Ploompuu-Vesterinen.

Kogu maailma karsked noored on organiseerunud ja astunud otsustavasse võitlusse alkoholi vastu. Saab kord praegune noorpölv täisealiseks ja maailma saatuse juhtimise enda kätte võtab, siis paneb ta kindlasti maksma karskusnõude, luues üjemaailmlise keeluseaduse, milline on kõigi maade karsklaste lõppeesmärk.

Noored, asume kõik ühisele võitlusväerindele inimsoo kurjema vaenlase vastu! Meie ei tohi oma noorusaastaid mööda saata veinilainetes ujudes ja nikotiini auru-des närbudes, meie ei tohi lennata ühepäeva liblikuna õielt õiele, meie

ei tohi sammuda vanadel radadel! Peame oma nooruse energia tööle rakendama ühiskonna kasuks, peame oma ilusad noorusaastad veetma karskustöös! Kaasnoored, kes

teist ei tahaks ühineda noorkarsklaste võimsa armeeaga!

Müü kallilt, noormees, oma hinge, pea eluline randa vaob!
Ja ainult korra leegib süda ja mõte aatemööka taob. (G. Suits.)
Meinhard Park.

Vana seinakell.

Ta taob tunde. Juba mu sünniöö oli ta selles ametis. Ta on vana. Numbrilaud on tuhmunud, vasksed osutid on enam küll mingisugust teist värvi kui vase läikega. Kettide otsas ripuvad rauatükid, mis enam hobuseraua nime kannavad kui kellapommi nime. Kellakapist on järele jäänud ainult riismed. Aga ketid,

Ma istun rahulikult või magan, ei pääse ikkagi tema käest.

Keskööl äkki võpatun unest. Hüppan istuli voodis. Hinge kinni pidades kuulan. Ta lööb: üks... kaks... kolm... Käed tõmbuvad rusikasse. Tahan joosta ta manu. Lüüa ta seinalt. Tahaksin näha teda kildudeks purunevat. Teda lõhkuda. Kuid ei. Kui ulatan

Karskuringi juhatus 1932.—33. s.

Istuvad vasemalt paremale: Karl Lipping (sekretär), Harald Jänes (hooldaja-õpetaja), Meinhard Park (juhataja). Seisavad vasemalt: Virve Mikkelsaar (abijuhataja), Erna Ronk (laekur), Miralda Tõnisson (abisekretär).

vaat need on ilusad, läikivad. Vana kella uhkus. Võib võrrelda uutegagi.

Ta on minu sõber. Seltsiline, keda ma kõige rohkem armastan. Aga ma kardan ka teda. Kõige palavama armastuse kõrval vihkkan teda. Ma ei saa aru, kas minu armastus on kartus tema vastu. Kuid ma tunnen, et armastus seob mind temaga, selle täpsa masinaga, mis taob tunde.

käe, et teda hävitada, tunnen nagu tõstaksin käe enda vastu. Tunnen, et purustaksin ühes temaga ka enda elu, enda nooruse.

Löödult, langus päega uinun jälle magama, et tunni aja pärast uuesti üles hüpata, uuesti võidelda endaga.

Kui ma aga ei ärka tema löömise ajal, olen õnnetu. On tunne, nagu oleksin varastanud endalt ühe tunni, nagu oleksin millestki

ilma jäänud, mis mulle on suureks aardeks.

Istun toas üksi, ta katkestab mu mõttekäigu. On veel teisi ja ma räägin nendega. Alati peatab ta mind poolel sõnal, kesk mõtet. Ma vaikin, tõstan silmad, et näha teda. Ootan, kuni ta on lõõnud, siis võin jälle jätkata endist juttu, endist mõtet.

Kuule, kuis ta ragiseb enne lõõmist! See on nagu tähelepanu äratamiseks ja siis kuulduvad üksteise järele löögid. Ta taob mu elutunde. Iga löök, mis ta kuulutab, on nagu osa minu elust, nagu osa sellest paljust, mida ma tunnen, näen.

Ükski tund, mille ta lõõnud, ei tule enam tagasi. Ükski mu nooruse õnnelik silmapilk ei pöördunud enam, kui tema oma külma, raudse häälega on selle lõpetanud. See kõik on möödunud ja jäädavalt.

Ta saatis mind mu lapsepõlves. Kas saadab ta mind ka edaspidi?

Kui julge on kuulata ta lööke. See annab jõudu. Iga tund koputab lapsele südame pihta: „Sinust saab mees, mida rohkem ma sulle tunde kätte möödan. Need on mehisuse tunnid.“

Iga tunniga ärkavad uued tunded, uued mõtted. Ja kord möödud sa mulle ka vanaduse tunde. Tunde, mis viivad mind kiiresti surma poole.

Kui ma laman surmavoodil, siis tahan ma naeratada sinule vastu, nagu nüüd vahest mind märgade silmadega näed.

Suur ja imelik on vana seinakell. Ta on inimeste kätetöö. Inimesed on ta käima pannud. Inimesed, nagu mina. Neile nagu ei mööda ta tunde.

Mu lapsepõlve, inimeste ilusamat eluaega, möödad sina. Annad kätte mulle iga tunni, mille eest ma sind aga mitte ei täna.

Sina tunned mu noorust, sina nagu määrad mu elu...

E. Viira.

Koolinoorsoo kehalisest kasvatusest.

See iidne kultuurrahva tunnuslause evib elu tegelikkuses püsivat ja väärilist tähtsust. Keha on vaimu tempel, vaimu tööriist. Teda tuleb põhjalikult kultiveerida, värske ja teovõimaks hoida. Kasvatusteadlane Foerster lausub: Hoidke alal oma liha, et saaksite vaimu osaliseks“. Kehakultuurile ja vaimukultuurile tuleb omistada võrdset tähelepanu. Kehakultuur on seda tõesti väärt.

Olgem aga avalikud ja tunnistagem, et meie keskkoolis just kehalisele kasvatusel liigset tähelepanu kingitakse. Temast on püütud mööda hiilida. Arvatakse, et kehaline kasvatus ei avalda koolinooris mingisugust edendavat mõjupuhangut. See osutub otse kisendavaks väärarvamiseks, mida on tõsiselt mõtlejal valus kuulda.

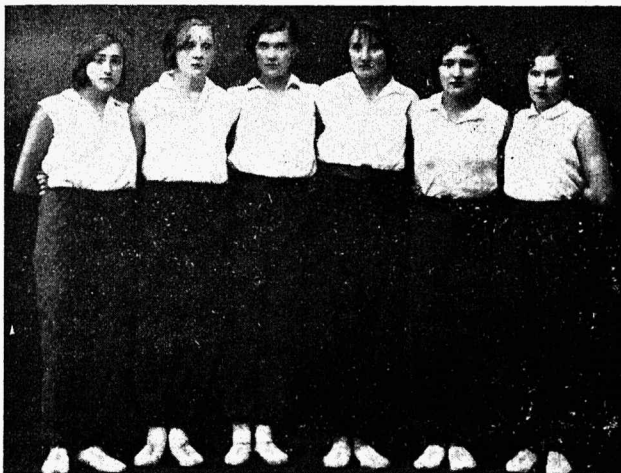
Kehakultuurilisest küsimusest tuleb teha rahvusküsimus! Keha-

kultuur tuleb viia rahvale lähemale, Igatahes peaks ta praegusel ajal olema aktuaalsemaid küsimusi nii lastevanemaile, õpetajaile kui ka õpilastele. Mõeldagu vähe põhjalikumalt järele, süvenetagu sellesse küsimusse ja tuldagu siis üksmeelsele otsusele, et meie rahva tulevik peab nii kehaliselt kui ka vaimliselt arenenud ja kasvatu- tud olema. Muidu hääbume! Ainult kehaliselt ja vaimliselt arenenud isik suudab elus väärtuslikku ning ilusat teostada, elueesmärke põhjalikumalt taotleda. Kuid kas evib meie nüüdisaegne keskkooli- noorsugu tarvilit tasapinda keha- kultuurilisel alal? Peame kurbus- sega sedastama — ei! Meie kesk- kooliõpilaste kehaline kasvatus liig- gub kõrgetel karkudel, mis isegi juba lagunenud. Ja kui paranda- jat ei ilmu, muutub käesolev olu- kord veelgi kriitilisemaks.

Küsi, kuipalju on Tartus korralikke võimlaid. Loeme sõrmil, aga sõrmi jääb üle. Ülikooli võimla, Laia tänava võimla, Lina tänava võimla — see on kõik.

Kellele kallis on meie noorsoo saatatus tulevikus, see kindlasti näeks uuendusi laiaulatuslikkude algatuste ja ürituste näol meie noorsoo kehakultuuri viljamata väljadel. Heites pilku kooli tege-likku töökavva, näib, et hariduspolitiika pühamiseks eesmärgiks on professorite produsseerimine. Kujutlege ette, kui

väärilisemat tähelepanu suunata, siis võidakse tagajärjedena fikseerida ka suurtulemusi, mis juhatajate kui ka juhitudate südamed küllastaks täie rahuldustundega. Ei ole ju mitte ükskõik, millistena lahkutakse keskkooli katselavade-dest, kas raukadena või elujõuliste kodanikena. Vaimurohkkest lõpetajast, kes kehaliselt on sur- nud ja juba paremas meheas pa- jukile läheb, ei ole mingit kasu. Oleme veendunud, et keha ja vai- mu kooskõlalisel arenemisel oleks ta võinud enesele ja üldsusele pal-

T. K. G. naisvõrkpalli meister.

kõik hakkavad sellel tegevusväljal töötama, kui püüetakse massiki- selt eluraskuste eest ja otsitakse ametialasid, mis võimaldaksid vä- hemate jõukulutustega hiilgavamat äraelamist! Kust saame siis si- pelgakannatlikke eluehitajaid — tahtejõulisi ja ideelisi inimesi, kel- le tööpäeva ei mööda „ametlikud töötunnid.“ Neist tuleb pöud, suur puudus.

Keskkooli õppekavad tormi- vad väljaspool elu tegelikkust ja halli argipäeva. Meil arendatakse küll noorte vaimu, kuid unusta- takse palju tähtsam — karakter ja keha. Kehakultuurile ning ise- loomu kasvatamisele tuleks aga

ju rohkem anda. Oigustatud pole ka teine äärmus, et elaksime ai- nult oma sääre- ja jalamuskleile, imetleksime oma kauneid kehavor- me, seejuures aga hüljates vaimli- si huve. Peaksime vabanema rek- ordspordi ahvatlevast ideoloogi- ast, sentimeetrite ja milligrammide õgimisest ning valima kuldse kesk- tee — sport tervise pärast. Tõ- sisel kehakultuuril ei või mingeid ühisradu olla rekorditsemisega, na- gu tõsisel hingelisel ja vaimlisel kultuuril ei ole palju ühisveerge eksamite hiilgava sooritamisega, suurordenite ja diplomite omanda- misega.

Selle õige kehalise kasvatus

levitamiseks ja sisustamiseks meie noorsoos tuleks teostada järgmised põhinõuded.

Kõigepäält on tarvis soetada rohkem ajakohaseid võimlaid. Võimlemistundide arvu tuleks suurendada, sest kahest tunnist on vähe. (Rootsi keskkooles on nädalas 6 võimlemistundi. Ka Soome inglise, Ameerika Ühendriikide koolides seisab võimlemine tähtsal kohal.)

Spordiringid peaksid elujõulise-malt töötama, korraldades referaat- ja vaidlusköösolekuid, võistlusi, matku vabasse loodusesse jne.

Tuleks luua ülemaaline organi-satsioon, mis koondaks oma lipu alla kõikide Eesti keskkoolide spordiringid. Lõpuks tuleks eden-dada spordikirjandust nii kvalitee-dilt kui ka kvantiteedilt.

Sellega ühenduses tuleksid võt-ta põhjalikule revideerimisele meie

õppeasutiste ruumid. Olgem otse-sed ja ütelgem, nad on halvas sei-sundis ning veel rohkem, tihti sei-savad nad allpool igasugust krii-tikat. Erandeid muidugi on ole-mas ja nende kohta eelolev väide ei käi. Ohuvaesed, madalad, väi-keseaknalised ning pimedad klassi-ruumid hävitavad noore elurõõmu ja tervise, külvates kehasse kiiresti idanevaid haigusid. Siia tuleb tuua parandust, siit tuleb peale hakata. Need oleksid meie noor-soo kehalise kasvatuses lähemad ülesanded.

Kool peab oma kasvandikke igakülgset arendama, mitte ainult vaimliselt, vaid ka füüsiliselt. Ai-nult terves kehas võib teetseda ter-ve vaim, lausub tuntud kultuuri-rahva vanasõna.

Enam tähelepanu meie kesk-koolinoorsoo kehalisele tervisele!
K. Lipping.

Matkamuljeid

T. K. G. II-b kl. ekskursioonilt Kirde-Eestisse 1932. a. kevadel.

(Järg.)

„Tule,“ sosistan Naanile.

See seisab hetke nagu kaheldes, vaa-tab, kuidas tüdrukud valmistavad kilgates omale õlgedest asemeid, ulatab siis nõus-tunult käe — ja me kaome poolhämärasse kuutusse kevadóhe.

Üle prügitatud kivitee, mööda ahtakest jalgrada tuleme järveni. Ronime vee kohal kaarduvale toomingale. Öitsev puu üskab meid hällitades, läbi oksade paistab ähmane järv, mis kohati musta marmorina läigib. Üsnä lähedal laulab ööbik.

Kuulen Naanit endamisi, nagu mõtis-kelles deklameerivat:

„Mis valgus sääl Porkuni tiigi pääl
Käib heitlevalt üles alla,
Veeroosest suvel ja talvel jääl
Kui põlev süda lööb valla?“

Mu pilk libiseb otsivalt järvele, ent sääl on endiselt tume. Aga korraga tundub, nagu kataks järve jää ja valged toome-õied oleksid muutunud nagu hämariseks. Kesk tiiki seisavad kolm meest ja lükkavad heledalt karjatava, kotti seotud naise jääauku.

„Tule, Naani, tule ruttu!“ haaran kaas-last käest.

„Ah kardad Porkuni preili hinge?“ nae-rab see vastu.

„Aga ometi jookseme kiiresti lossi poole. Hingeldades jõuame magadisruumi.“

„Aga täna pole unest muidugi juttugi. Kogu öö turtsutakse naerda. Alles hom-

Õp. E. Tohver.

„Aber natürlich!“

miku eel suigun viirastustaolisse unne, et kohe jälle ärgata. Õuest kostab veidrat muusikat. Paljude uni on lõplikult peletatud. Naani mu kõrval magab veel rahulikult, väikese vaseliiniga võietud nina läikides koiduvalguses. Ent samas ta ärkabki juba.

„Noh, nüüd nägid vist küll ilusat und?“ küsin.

„Või veel ilusat! Kogu aeg nägin meid ühes autoga ühest liivaaugust teise kukkuvat. Önn, et oli vaid unenägu!“ — Kuulatab siis ja küsib — „aga mis on siis õues lahti?“

Hm, kes seda's nii täpselt teab, aga aimame küll, kes need varased muusikamehed on.

Pärast hommikueinet tutvume lossi ümbruse ja varematega. Kogu Porkuni mõis on ehitatud küngassaarele ja on saanud oma nime endiselt omanikult — piiskopp von Borg'ilt.

Rahvajutt teab rääkida lossist Rakverre ja Kiltsi viivaist maaluseist teist. Samuti räägitakse, et vanasti taanlased on võinud sõita oma laevadega Valgejõge mööda kuni lossini.

Uus loss on ehitatud alles 60-ne aasta eest ja tas asub nüüd kurtummade kool. Hommikul nägimegi selle õppureid minevat pikas kurvas reas põllule kartuleid panema.

Tutvume nende klassitubade ja magamisruumidega. Kuski voodis lamab haige

Õp. K. Mihkla.

Võtab õpilaste isetegevusest osa ja kroonib luuletuskuningannade päid.

Õp. H. Jänes.

Istuge! Saate „kahe“!

Hiljem seletab Hans täpsemalt mulle: „See oli hommikul vara, vahest nii kella kolme paiku, kui väljusime oma magamisruumist. Oli vaikne kavadhommik, ainult kuski kaugel rabas kudrutas tedrekukk.“

Läksime reas alla lossiparki järve äärde. Pesime end selle karastavas vees. Kavatsesime siis teid, nii nagu rohkem pühapäevalikult äratada ja kombineerisime väikese „jatsi“. Kõik aiaääred ja pöösälused uuriti läbi ja mis aga kõlisevat oli, võeti kaasa. Lossi ette sirelitihnikusse kogunesime kokku ja algasime. Mõned laulsid, mõned vilistasid, kepikestega vastu plekke tagudes. Eks olnud ilus küll ju?“

„No oli ikka küll, aga kuis ta nii äkki ära lõppes?“ küsin muiates.

„Kui sta'nd lõppes. Teie magate nagu kotid, mis sa sihkestele laulad,“ vastab poiss. No-jaa — küll ma juba, tean, kes see lõpetaja oli.

käega poiss. Oleme huvitatud ta kõneoskusest ja meid saatev koolijuhataja, härra Univer, esitleb talle paar küsimust. Mõne sõna selge hääldamine üllatab meid, kuid palju jääb ka vilumata kõrvale arusaamatuks. „Milline võiks küll olla sellise inimese mõtteilm?“ arutlen ruumist lahkudes.

Porkunist sõidame välja kell 9.45. Meid saadavad põllul töötavate kurtummade viiped.

Teravaks kontraktiks Porkuni rohelusse uppuvale lossile on T a m s a l u lubjaahjud. Kogu vabriku ümbrus on täis lubjatolmu, kõnnime kui valges jahus Vaatleme, kuis täidetakse ahju lubjakiviga. Tolmune ja kibe õhk levib kõikjal. Käime kivimurrus, mis heleda päikese käes välendab silmipimestavalt. Siin-sää! õitseb kollaseid rõikheinu.

Tamsalu ongi me ekskursiooni lõppsiht. Siit pöördume tagasi lõunasse. Maa-

pind on muutunud nagu kõrgemaks ja künkliksemaks. Oleme ju Pandiverre kõrgustikul. Mõne mäekese harjalt avaneb lai vaade ümbrusele. Kahju ainult, et siin järvi pole.

Jõudes Väikemaarjasse, käime Jakob Tammel, selle ballaadimeistri haual. Tuletame lühidalt meelde kirjaniku elu ja tööd, vaatleme ta lihtsat marmorsammast ja lilledeta kalmu.

Kell on juba 1/212, ning nüüd läheme vaatama Ebavere mäge. Selle kuppelharjale on ehitatud vaatetorn. Oleme huvitatud selle tipust avanevast vaatest, kuid torni lubatakse ronida vaid mõnel valitud. Tütarlastele keelatakse see koguni kategooriselt.

Ebavere on vanade eestlaste ohvrikoht ja rahvasuu teab rääkida muistsest linnast mäe harjal. Veel kaugele teele paistab Ebavere vaatetorn.

Lõunaks jõuame Tooma sooparanduse kooli. Käime vaatamas katsepõlde,

nopime lepiku äärest kullerkuppe ja lõunastame siis.

See oli viimane peatus enne Tartut. Ülejäänud pool maad sõidame peatuseta. Matka lõpupoole kaevatakse, et süda on paha. Kogu tee on hoolitsetud laulu eest, kuid nüüd on vist laulumehed väsinud või jälle hääle kuhugi teeäärse kaevu manu unustanud ja vaikitakse. Lõpuks saame veel natuke vihmagi, näib, et paljude tuju pole just kõige parem.

Juba kell 1/27-meks oleme jõudnud tagasi lähtumispunkti — koolioäue.

„Noh, kuid matk meeldis?“ küsin autost maha ronides Haagolt, tollelt tõsise jutuga koolivõlvel.

„Üpris kena. Ainult see viimane lõpp oli natuke traagiline,“ arwab poiss.

Aga ega kõik veel koju lähegi. Koolis on huviohtu, jäädakse sinna. Mõned kaivatsevad minna veel kinnogi.

Enamikul on ekskursioon siiski rõõmsalt lõppenud.

S. N. ja E. A.

Noorte osa ühiskonnas.

(Järg.)

Viimasel ajal valitseb ka suur loidus usuelus, ent ometi on usu väärtus suur. Rahvas, kes püsida tahab, peab ka usuliselt elav olema, sest seni on usk figureerinud tähtsama tegurina inimkonnas ajaloo. Usk annab meie tööle enam sisu ja kasvatab töötahet, aidates seega kaasa ka majanduslike tõusule. Inimene, kelle ilma vaade on rajatud usulisele alusele, on palju suurema kordasaatmisvõimega kui see, kes usule mingit tähtsust ei anna. Täie õigusega võidakse nüüdisaja noorsoole ette heita usulise tunde langust. Huvi äratamises usu vastu peitub suuremaid noorsoo ülesandeid.

Kuna majanduslikud raskused suuresti kaasa on aidanud ka üldise aususe langemisele, siis peaksid noored rõhutama autunde kasvutamist, olles kõigepealt ise veendunud selle tähtsuses. Aususe üldine langus väljendub meil kõikjal. Viimastel aastatel on eriti raskeks muutunud töö leidmine kõikidel aladel, ja iseäranis halbades

tingimustes ses suhtes on meie intelligents. Seepärast sageli ei valita vahendeid, kui tahetakse leida elatis- ja kasusaamisvõimalusi. Kohusetunne on äärmiselt väike ja eesmärgiks enamasti alati vaid omakas. Tähtvitatakse kurjasti teiste usaldust ja ei tehta tööd korralikult. Kõigest sellest peab aga üle saama, kui tahetakse teha väärtuslikku tööd ja kaasa aidata parema tuleviku loomisele.

Negatiivsemaid nähtusi praeguses ühiskonnas on killustumine paljudesse tüksteisele vaenulikkusesse erakondadesse ja sellega kaaskäiv erakondlik sallimatus, vastastikune autu käitumine ja vastaserakondlaste mahategemine, mis võib kujuneda isegi alusetuks laimuks. Ei panda tähele teiste teenide ja ei arvestata isiku väärtust, kes kuulub vastasparteisse. Sageli ei valitse tolerantsus isegi mitte samasse erakonda kuuluvate isikute vahel, sest kõik ei kuulu erakondadesse mitte isiklikkude veenete pärast, vaid sageli kasusaa-

mise eesmärgiga. Erakondade suur arv killustab ka tööjõudu, ja üksikutes erakondades tehtud töö kogusumma ei võrdu kunagi tööhulgale, mis oleks võidud teha ühiselt. Ja seetõttu peaks noorte deviisiks poliitilises elus olema: „Nivileerumine võimalikult suuremal määral!“

Kuna vabadus on noorsoo jumalik paleus, ta esimene unistus, siis peaks igas noores peituma tung riikliku iseseisvuse alalhoidmiseks, sest ainult omariiklus võimaldab suurimat vabadust teotsemiseks igal alal. Tuleks arendada omapärast rahvuslikku kultuuri ja isamaa-arinastust. Seejuures aga tuleks hoiduda õõnsast patriotismist, mis piirduks vaid sõnadega, millele ei järgne tegusid.

Elame ajastul, mil inimesed enamuses on muutunud pessimistideks ja elule vaadatakse skeptiliselt. Tööle ei asuta rõõmuga ega lootusrikkalt, vaid vaadatakse sellele kui paratamatusele. Kartus majanduslikkude raskuste eest na-

katatakse vanematelt noortele, rõõvides neilki optimismi ja elurõõmu, milline peaks noortele olema nii omane. Ent peaks ju kõigile olema arusaadav, et majanduskriisist ei saa üle, asudes elueitavale seisukohale. Ja seepärast peaks esile tõstetama optimismi, rõhutama elurõõmsat ilmavaadet, kuid seejuures mitte kergemeelseks muutudes, milleks noortel kalduvusi, vaid täie teadvusega oma ülesannete täitmisele asudes.

Säärane oleks üldjoontes noorte osa ühiskonnas.

On ju meie elu vaid üksainuke lühike rünnak. Võitlus kaunimate ja paremate eesmärkide pärast peaks ta olema, sest ülekohus oleks kaduda jäljetult, jätmata midagi järeltulevatele põlvedele. Ja noorus ei pea mitte ainult püüdma paremuste ja uuenduste poole, hüljates kõike vana, vaid noorus peab olema see, kes moodustab purde ajastust ajastusse.

L. R. ja E. E.

Johan Ralja †.

15. skp. suri Tartu Kommerts-gümn. ja Kaubandusk. endine kooliteenija Johan Ralja. J. Ralja sündis 11. veebruaril 1861. a. Vanakuuste vallas. Oli seal talupidaja. Hiljem müüs talu ära ja asus linna elama. 1920. a. 1. aug. sai ta meie kooli teenijaks, millisel kohal täitis ustavalt ja kohusetruult oma ametit

kuni käesoleva aasta sügiseni, minnes vanaduse tõttu puhkusele.

TKG ja KK kasvandikud mälestavad kadunut kui lahket ja vastutulelikku isikut, kelle vahekord oli kogu õpilaspere ja õpetajaskonnaga hea ja sõbralik. Mälestus temast ei kustu nii pea. Olgu talle kerge kodumaa muld!

Mälestus Kreutzwaldist.

Juba viiekümnendat korda puistas tuul eesti lauluisa kalmule närbunud sügislehti, millele lisandub talvetulekul 50. valge lumevaip. Kuid mälestus Kreutzwaldist on kustumatu, ta püsib kaunina kõigi eestlaste südameis.

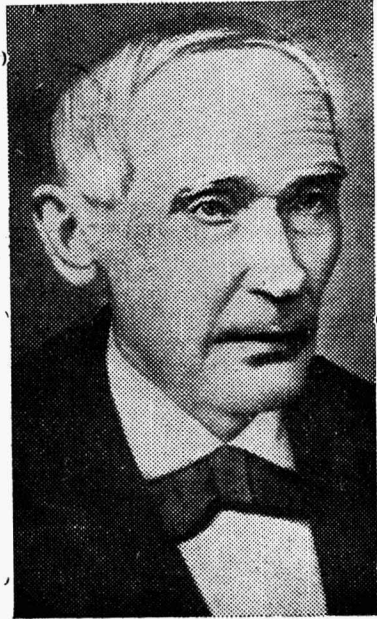
Tänapisarisais tuletavad meelde arsti Fr. R. Kreutzwaldit Võru hallpäised vanakesed, kes on käinud tema juures arstiabi otsimas, sõnades südamlikut: „Kreutzwald oli väga hea tohter! Kõiki ta aitas, vaeseilt ta ei võtnud tasu.

Säärast tohtrit pole enam Võrus olnud". Teda pole ka unustanud laulikule tuntud ja tundmatud talumehed, kellele ta jagas isalikult juhendeid ja näpunähteid kirja teel. Näit.: „Ja viimaks veel, vennad, rahulikku kooselamist teiste rahvastega ja usutunnistuste osalistega. Ükski ärgu petku ennast valelikus uhkuses, kui võiks tema kuidagi viisil teistest parem ehk täielikum olla. Mõistuse valgus ja südame tunnistuse puhtus tohiks igale mehele kõige osavamad nõuandjad olla“. Aga kõige enam mälestavad Viru laulikut kirjandussõbrad.

Kreutzwald omab põhilist tähtsust eesti kirjandusloos. Viimasel ajal on küll teaduslikult selgitatud, et paljud Viru lauliku luuletised on tõlgitud saksa keelest ja et suurem osa „Lembitust“ ning kolmandik teosest „Paar sammukest rändamisteed“ on võrrast algupära. Kuid Kreutzwaldi luulesära pole need leiutised suutnud tumestada. Oma kunstitäiusliku luuletoodanguga algatas eeposelooja Kreutzwald eesti ärkamisaegse rahvusliku kirjanduse ja oli äratavaks eeskujuks ärkamisaja lüürikuile Koidulale, Kuhlbarsile, Veskele jt. Tema kirjanduslikke mõ-

justisi ei suuda ükski kirjanduslik uurimus tühistada.

Kaunis mälestus Kreutzwaldist kui parimast arstist, sõbralikumast

Fr. R. Kreutzwald.

rahvavalgustajast ja andekast kirjanikust püsib kestvalt eesti noorsoo hinges. Viru laulik jääb eesti lauluisaks aastatuhandeiks.

K. M.

Kirjandust.

A. Meikop: „Noorsooliikumisest ja noorsootööst“.

Vähe on meie kirjandusturul raamatuid, mis puudutavad noorsooliikumist. Noorsooliikumise ajalugu puudub meil peaaegu täielikult. Ainult mõni noorsoo ajakiri on andnud mõne konspektiivse ülevaate noorsoo-organisatsioonide tööst Vähe on ka elureformi-kirjandust.

Üheks kõige täielikumaks ja objektiivsemaks noorsooraamatuks on meil eesti noorsooliikumise ideoloogi A. Meikop'i teos „Noorsooliikumisest ja noorsootööst“. Selles raamatus leiame vastuseid kõigile küsimusile, mis puutuvad noorsooliikumisse. Esiteks toob autor selles raamatus

põhjendusi noorsooliikumise õigustamiseks. Faktidega näitab ta, et noorsooliikumine omab tähtsat kohta kultuurilmes, et noorsooliikumine on põhjendatud noorte psühholoogilisest erilaadist ja pedagoogilisest tarvidusest. Edasi peatub autor meie kaasaja kultuurühiskonna juures ja näitab, et tänapäeva kultuurilmes leidub tihhi koht, mida peab täitma noorsooliikumine. Järgnevad ülevaated noorsoo-organisatsioonide teotsemisest välismaal, eesti noorsooliikumise tänapäevast, noorsooliikumise ajaloost, noorte tegevusvahenditest jne.

Raamat on väga hää nii sisult, keelelt kui ka stiililt. Rohkesti leidub siin huvitavaid võrdlusi, aforisme, metafoore jne. Ei

saa ükski noorsoolane ilma selle raamatuta läbi.

M. Park.

„Noorusjõud V“ ilmumas.

Eesti Noorsoo Karskusliit annab välja noorsootöö elustamiseks koguteoseid „Noorusjõud“, milliseid seni on ilmunud neli annet. Need raamatud on haruldaset hästi õnnestunud aine valiku poolest. Seni ilmunud teostes leiame väga huvitavaid ja omapäraseid artikleid, millised suuremalt osalt võõrkeeltest tõlgitud. Tänavu sügisel ilmub „Noorusjõud V“, mida kogu aate-line noorus ootab põksuvail südameil.

Hendrik Adamson: „Tõus ja mõõn“.

Eesti Kirjanikkude Liidu kirjastus 1931.

„Tõus ja mõõn“ on Hendrik Adamsoni kolmas, kuid ühtlasi ka kõige parem luuletiskogu. Mainitud luuletiskogust võib ütelda, et siin on tulnud ilmsiks H. Adamsoni kui omapärase kirjaniku vooresed täiel määral. See väljendub päämiselt lopsakais, maameheliselt tusedais võrdlusis, sisemises tõsimeeles ja luuletaja südamliskus lüürismis. Ning see kõik on tasakaalustatud välise vormiga.

Kunstiväärtuslikumaid luuletisi selles kogus on kindlasti „Tõelik ja illusoorne“, „Uuestisünd II“ ning selges ja puhtas mulgi murdes kirjutatud „Mihe“.

H. Adamson ei ole elust peitunud. Ta südames heliseb peidetud elurõõm ja op-

timism. Ta võib isegi praegusel raskel ajal hüüda:

Mu silm naeratab, mu süda hõiskab
ma ei tea isegi mispärast;
minu jalad jälle hüpata mõistavad,
keegi on mult nukruse varastanud.

Tähelepanu pälviv ka luuletis. „Tõbi“, milles luuletaja vestab mulgi murdes omist pettumusist. Luuletaja leiab, et „kike tõede mul tõbi, üle tõbede ull tõbi — raiskulänu-elu-tõbi, leidmäd-jäänu-ilu-tõbi“

Tõsiselt nauditav ja väärtuslik on luuletis „Rist, laip ja ralsakull“. Selles luuletises leidub üksikuid kohti, mida maitsed meeleldi nagu kallist toitu. Nii peidab eneses mainitud luuletise lõpp pakitsevat tundmust, jõulist ja selget sõnastust:

Välgud vaelevad visklevad,
müriseb kanonaad,
stiihiad hullunud kisklevad,
laastavad merd ja maad.

H. Adamson kuulub kahtlemata meie paremate ja omapäraseimate laulikute ringkonda, olgugi et talle ette heidetakse vormi ja rütmi vigasust. Teda tuleb kõigest hoolimata hinnata kõrgemalt kui mõndagi tunnustatud noorpoeti. Luuletiskogu „Tõus ja mõõn“ näitab, et H. Adamson tõesti on hindamise väärt.

Igatahes peaks see luuletiskogu paeluma kõigi kirjandustarmastajate noorte tähelepanu.

K. Lipping.

Kroonika.

Karskusringi tegevusest.

Karskusring on töökuse suhtes meie õpilasperes alati esirinnas sammunud. Ring on andnud kogu eesti noorsookarskusliikumisele juhtivaid jõude. Mitmed endised meie kooli Karskusringi tegelased on praegu tuntud ja tusedad tööjõud karskuspõllul. Eesti Noorsoo Karskusliidu juhatuses on olnud sagedasti meie Karskusringi aktiivsemaid tegelasi.

Käesoleval õppeaastal on Karskusring eriti hoogsalt tööle asunud. Ringi ava-koosolek oli 14. septembril, kus valiti juhatus. Juhatusse pääsesid täiskarsked õpilased, kes agaramaid ja tuntumaid õpilastegelasi. 15. septembril võttis juhatus vastu laialdase ja mitmekesise töökaava. Nii on töökavas ette nähtud alama ja keskmise astme karskuseksami korraldamine, deklamatsioonivõistlus, rohkesti referaate noorsooliikumise, enesekasvatuse, elureformi, karskuse ja teiste küsimuste üle, vaidlus- ja kõnekoosolekud, kaks huviõhtut, „Kevadiku“-õhtu ja emadepäeval suurejoonelise aktus. Ring tahab agaralt karskuskirjandust levitada ja E. N. K. L. üleriiklikest ettevõttest esindajate kaudu osa võtta.

21. septembril oli ringi esimene refe-

raat-koosolek, kus refereeris ksv! M. Park teemal: „Kaasaegse noorsooliikumise pääprobleeme“. Klass oli kuulajaid tulvil. Olid tulnud isegi mitmed vilistlased. Teine referaat-koosolek oli 3. oktoobril, kus refereeris ksv! M. Park teemal: „Eesti kooli-noorsooliikumise tänapäev“. Koosolekust osavõtt oli rohke ja referaadi kohta võeti rohkesti sõna.

Karskuseksamid kuulutati välja 26. septembril ringi üldkoosolekul, kus E. N. K. L. esimees Fr. Olup andis juhtnõõre karskuseksameist osavõtjatele õppimiseks. Eksameist osavõtjaid on 20. Õppimine eksameiks toimub karskusteadmiste õpingis, kus võetakse üksikasjaliselt läbi nii alama kui ka keskmise astme eksami nõudmised. Referentidena õpingi töökoosolekul on esinenud järgmised ksv: K. Lipping, M. Paltser, H. Paabo, M. Tõnisson, E. Blumfeldt, A. Kinksep, P. Ratassepp ja M. Park.

Õpingi töökoosolekul on olnud senini 4 ja arvatavasti tuleb pidada veel 4–5 koosolekut, et omandada kõiki neid teadmisi, mida nõutakse eksamite kavades. Arvatavasti novembrikuu lõpul toimub eksamite sooritamine. Eksamikomisjon on kolme-liikmeline: juhataja E. N. K. L. esindaja, kelle valib E. N. K. L. juhatus, ja liik-

med õp. Harald Jänes ja ksv. Aleksander Kankar. Õpiringi tööd juhatab ksv. M. Park.

Üleriiklikul karskuspühul, 22. okt. korraldas ring huviohtu, millest võttis osa kenake kogu oma õpilasi ja mõned noored teistest koolidest. Kõnedega esinesid E. N. K. L. esimees Friedrich Olup teemal „Noorsoo ellusuhtumise vormidest“ ja M. Park: „Noorkarsklaste osa alkoholismivastases võitluses“.

See oleks ringi tegevus esimesel veerandaastal. Oleme teinud palju. Kui meie ka edaspidi suudame sama edukusega töötada, siis oleme teinud viljakat tööd eesti noorsoo karskuspõllul. Loodame, et meie ringi töökuse suhtes mitte ükski meie koolis, vaid kogu eesti noorsoos esimesel kohal sammub. Selleks kõigile aatekaaslasile raugematut tahet, nooruslikku vaimuvärskust ja algatusvõimet karskustöös!

Meinhard Park,

TKG ja KK Karskursingi esimees.

Humanitaarringi tegevusest.

Esimesel õppeveerandil on Humanitaarring teotsenud võimaluste piires võrdlemisi intensiivselt. On korraldatud Fr. R. Kreutzwaldi 50 aasta surmapäeva mälestamisõhtu rohke osavõtjaskonnaga, samuti sel puhul usulis-eetilise sektsiooni poolt hommikune palve õpilaskonnale. Hiljuti korraldas mainitud ring koos Rahvuskultuurilise ringiga hõimu-õhtu, millist võib täie õigusega kordalainuks pidada. Usulis-eetiline sektsioon on korraldanud peamiselt hommikupalveid. Kuna matemaatika-loodusloosektsioon on korraldanud referaatkoosolekuid (viimane loomakaitse alalt). Kirjandussektsioon osutus töökamaks eelnimetatuist, korraldades referaatkoosoleku keeleuenduslike küsimuste üle, kus referendina esines mag. J. Aavik, tõmmates kokku koguka asjasthuvitatute pere. Teostamisel on samal sektsioonil auhinnaline luuletistevõistlus, milline arvatavasti töötab paljulubavaks kujuneda.

Arvestades asjaolu, et esimene õppeveerand küllalt õpilaste ja sektsioonide juhtide õlgadele veeretab palju tööd, on suudetud siiski midagi korda saata, midagi ära teha, nüisugust — mis huvitab laiemaid hulki. Lootes käesoleval veerandil rohkem korda saata, rakendume uue jõuga tööle. Täidame Humanitaarringile, kui suurimale isetegevusorganisatsioonile T. K.-G. ja K. K., langetatud lootused.

Hermann Peets.

Humanitaarringi juhataja.

Muusikaringi tegevusest 1932. a. esimesel semestril.

Käesoleval õppeaastal teotsevad Muusikaringi juhatuses V kl. õpil. B. Meos, juhatajana, V kl. õpil. A. Gern, kirjatoimetajana ja IV kl. õpil. E. Maaser laekurina.

Õppeaasta esimesel veerandil on juhatus korraldanud neli koosolekut.

Esimesel juhatusel koosolekul vastu võetud tegevuskavast on ring mõndagi teostanud.

Ringi ülesandeks on peamiselt oma laulukoori tegevuse arendamine. On asutatud laulukoor, mis koosneb kooli parematest lauljatest. Laulukoori harjutusi on on olnud 2–3 korda nädalas.

Laulukoor on esinenud: 11. sept. kooli hommikusel palvel lauluga „Kalla kallis Isa käsi“ õpil. B. Meose juhatusel. 1 okt. Kreutzwaldi 50 a. surmapäeva mälestusõhtul lauludega „Sääl kord kasvab“ ja „Ärka üles isamaa“ õp. hra. O. Eomoi juhatusel, 15. okt. hommikusel palvel lauluga „Palve“ ja samal päeval korraldatud hõimuõhtul lauluga „Maamme“ B. Meose juhatusel. 22. okt. noorsoo karskusõhtul lauluga „Luik“ ja 23. okt. abiturientide õhtul lauludega „Oh laula ja hõiska“ ja „Luik“ B. Meose juhatusel.

Suurema ettevõtte korraldas Muusikaring 12. nov. kontsert — jumalateenistuse Ülikooli kirikus ühes laululehtedega. Jutluse ja vaimuliku talituse pidas õp. hra J. Taul. Peale vaimuliku talitust esines ringi laulukoor lauludega: „Kõik taevad laulvad“, „Kalla kallis Isa käsi“, „Palve“, „Looja vägevus“ ja „Oh saada mind“ õp. hra O. Eomoi juhatusel.

Paljutootavaid kavatsusi on Muusikaringi juhatus püstitanud eelolevaks tööhoajaks Eks õpilased isc näe tulevikus, millised on need kavatsused ja millal neid teostatakse.

Rahvuskultuuriline ring töötab.

Käesoleva õppeaasta alul kutsuti meie Õpilaskonnas ellu rahvuskultuuriline ring — rahvus- ja hõimuaate arendamiseks noorsoos. Ring korraldas hõimupäeval, 15. okt. hõimuõhtu, millest osavõtt kujunes haruldaselt suureks ja elavaks. Õhtul esinesid kõnedega õpetajad K. Mihkla ja H. Jänes ning ringi juhataja K. Lipping. Lähemal ajal tahab ring korraldada referaatkoosolekuid ja samme astuda, et ka teistes Tartu keskkoolides samasuguseid ringe asutataks. Vabariigi aastapäeval katatseb ring korraldada koolis suurejoonelise aktuse ja välja anda „Iloli“ erinumbri, kus käsitlemist leiaksid rahvusküsimused.

Luuletiste võistlus.

Tartu Kommertsgümni ja Kaubanduskooli Humanitaarringi kirjandussektsioon korraldab nimetatud koolide õpilaste vahel luuletistevõistlust. Luuletistevõistlus on auhinnaline. Lähem informatsioonest teatisel mustal tahvlil. Luuletiste esitamise viimane tähtpäev on 1. det. s. a. Noorurid, kirjutage luuletisi! Fikseerige värsimõõdus paberile oma ilusamad ja sügavamad tunded ja läbielamused! Leelotage päikeseküllasest suvest, kristalsest

Oma armsat kooliteenijat

JOHAN RALJA't

mälestavad leinas

Tartu Kommertsgümnaasiumi
ja Kaubanduskooli õpilased ja
õpetajad.

talvest, sumedast ja süngest sügisest. Avaldage, mis püüab valla!

Kirjandussektsooni juhataja.

T. K. G. ja K. K. Õpilaskonna aastapäev.

T. K. G. ja K. K. Õpilaskond ligineb oma 16. aastapäevale. Sel puhul korraldab Õpilaskond oma traditsioonilise peo, et võiksime hetkeks unustada oma igapäevase rühkimise ja pühapäeva meeleolus tagasi vaadata juba tehtud tööle ja jõudu saada hoogsaks tööks aastal, mis kannab juba numbrit 17. Pidu on kindlaks määratud 19. novembrile. Õpilaskonna juhatus on katsunud teha kõik, et võiks pakkuda mitmekesist ju huvitavat eeskava. Nii on kavas palasid orkestrilt, laule, tantse jne. Kõnega esineb hr. R. Janno.

Meil on ka südamel midagi, mida me oma kaasvõitlejaile tahame avaldada: peo korraldamisel tekib paratamatult kulusid

ja sellepärast pöördume me kõigi poole palvega, kaasa aidata pääsmete levitamisega oma sõpradele ja tuttavatele. Kui õpilased seda tõsiselt võtavad, siis võime ka ainelisest küljest peo kordaminekule kindlad olla.

Nii siis: nägemiseni T. K. G. ja K. K. Õpilaskonna 16. aastapäeva peol 19. nov. s. a. kell 18. Tere tulemast vilistlased!

Õpilaskonna juhatus.

Male.

„Iloli“ originaal.

(Koostanud K. Kriegerberg III-b)

Valged: Kg5; Oh6; Re5 ja g4; Ec4 ja f4.
Mustad: Kh8; Vg8; Oe3; Rf5; Eb4, C4, f7 ja g6.

Valge kaotab 2-he käiguga.

Lahendus:

Re6 × f7 + Kh8—h7
Rg4—f6 ++

Vastutav ja peatoimetaja: K. Mihkla. Majandusjuht: E. Moss. Kunstiline nõuandja: E. Ahas. Kirjanduslik nõuandja: H. Jänes. Tegev toimetaja: K. Lipping. Toimetuse sekretär: A. Pruvell.

Laekur: E. Ronk. Talituse juhid: B. Meos, M. Park ja H. Posti.

Väljaandja: TKG ja KK Õpilaskond.

T. K. G. ja K. K. Õpilaskonna ajakiri

ILOLI

astub 1932. a. sügisel juba oma 4. aastakäiku. Nagu seni jääb see ajakiri ka edaspidi meie noorte värskeloomingu esimeseks avalduskohaks. Siin ilmub novelle, jutustisi, luuletisi, ülevaateid õpilaste isetegevusest jne. Samuti tutvustatakse lugejaid aktuaalsemate küsimustega kirjanduse, keele, spordi ja noorsooliikumise alal.

„ILOLI“ väljaandjaks on T. K. G. ja K. K. õpilaskond.

Ajakirja toimetusse kuuluvad 4 õpetajat ja 6 õpilast. Vastutav ja peatoimetaja on õp. K. Mihkla.

„ILOLI“ ilmub 1932./33. õppeaastal 6 korda, iga number kuni 20 lk. suur:

I number — septembris, II — novembris, III — jõulupühiks, IV — Vabariigi aastapäevaks, V — kooliaastapäevaks, VI — mais.

„ILOLI“ üksiknumber maksab ainult 25 s. Tellimishind on aastas kr. 1.50, poolaastas kr. 0.75.

„ILOLI“ tellimisi võtavad vastu tegevtoimetaja K. Lipping ja talituse juht B. Meos.

„ILOLI“ toimetuse ja talituse aadress:

Tartu, Fortuna 6.
